

– слід спрямовувати увагу освітянської спільноти на проблему булінгу з метою профілактики та викорінення і формуванням етичної позиції неприйняття і протидії будь-яким проявам насильства[1, с.52].

Література:

1. Андрєєнкова В. Л., Мельничук В. О., Калашник О. А. (2019) Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. С. 50-53
2. Губко А. А. (2013). Шкільний булінг як соціально-психологічний феномен. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Психологічні науки*. Вип. 114. С. 46-50.
3. Кон И. С. (2006). Что такое буллинг и как с ним бороться? *Семья и школа*. № 11. С. 15-17
4. Кормило О. (2015). Явище боулінгу в освітньому просторі. *Проблеми гуманітарних наук. Серія «Психологія»*. Вип. 35. С. 174-187.
5. Кривцова С. В. (2015). Травля (буллинг) в ученической среде: как понимать, противостоять и не бояться. *Научный ежегодник*. Т. 2. С. 52-59.
6. Лэйн Д. А. (2001). Школьная травля (буллинг). *Детская и подростковая психотерапия*. С.26
7. Сидорук І. (2015). Булінг як актуальна соціально-педагогічна проблема. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Розділ 5. Част. 1. С. 169.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Світлана Глушук

кандидат педагогічних наук, доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Актуальність досліджуваної проблеми, на наш погляд, не викликає сумніву, оскільки нині в умовах карантину та роботи закладів освіти різних рівнів у дистанційній формі неможливо обійтися без використання інформаційно-комунікаційних технологій. Зокрема, в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті однією із найбільш застосовуваних платформ для дистанційного навчання здобувачів вищої освіти є Moodle.

Проблема організації освітнього процесу на цій платформі була в центрі уваги багатьох дослідників. Так, Ю. В. Триус, І. В. Герасименко, В. М. Франчук описали систему електронного навчання на базі платформи Moodle [2], Н. Р. Грицак проаналізувала особливості застосування електронного навчального курсу «Антична література» під час підготовки студентів-філологів [1], В. Б. Шевченко репрезентувала можливості електронної навчальної платформи Moodle для проведення англomовного тестування [3] та багатьох інших.

Ми ж пропонуємо увазі наукової спільноти наш незначний досвід організації опанування студентами Ізмаїльського вишу гуманітарних дисциплін за допомогою платформи дистанційного навчання Moodle. Зокрема, в межах цієї розвідки розглянемо особливості проведення лекційних і семінарських або практичних занять, проміжного контролю з таких дисциплін гуманітарного напрямку, як «Риторика», «Мова віртуального комунікативного середовища (Інтернет-дискурс)», «Стилістика російської мови».

Для майбутніх учителів, психологів, правознавців та інших однією з важливих освітніх компонентів є «Риторика». Її мета – формувати і розвивати у студентів комунікативну компетентність, удосконалювати й оптимізувати ефективне мовленнєве спілкування, навчати мистецтва створювати тексти різних жанрів передусім в усній формі, а

також практично оволодівати навичками ораторського мистецтва.

Дистанційний курс риторики, що розміщений за адресою <https://idgu.in.ua/course/view.php?id=90>, розроблений нами для здобувачів вищої освіти спеціальностей 053 Психологія, 053 Психологія: клінічна психологія та 081 Право. Як і більшість курсів віртуального освітнього середовища Moodle, він складається з таких розділів, як інструкційний, лекційний, семінарські заняття, самостійна робота та проміжний контроль.

В інструкційному розділі розміщено програму курсу, його основні поняття й чат, за допомогою якого в призначений час ми обговорювали зі здобувачами вищої освіти проблемні питання, які виникали у них під час самостійної підготовки до семінарських занять.

Лекційний розділ наповнений текстами лекцій такої тематики: поняття про риторику, розділи класичної риторики, етапи розвитку риторики від античності й дотепер, основні види і жанри красномовства, методика підготовки промови, специфіка культури мовлення і мовленнєвого спілкування оратора, гендерні особливості спілкування, елементи художності й літературні прийоми у виступах, зовнішня культура оратора, його імідж тощо.

Розділ семінарських занять ми наповнили питаннями для повторення теоретичного матеріалу та детальними інструкціями щодо самостійного виконання завдань творчого характеру, спрямованих на розвиток мовленнєвої компетенції студентів. Слід зазначити, що вже в ході керування курсом ми бачили недоліки його оформлення, виправляли їх, наповнювали новим змістом, робили акцент саме на креативних завданнях.

На двох останніх семінарських заняттях студенти повинні виступати зі своїми промовами. Зазвичай це відбувалося в аудиторії, але в період віддаленої роботи постала проблема проведення такого типу заняття на платформі Moodle. В цьому випадку ми застосовували інший Інтернет-ресурс – Google Meet, за допомогою якого нам вдалося організувати відеозустрічі зі студентами, послухати їхні промови, проаналізувати їх, дати рекомендації щодо вдосконалення процесу підготовки промови та її виголошення у майбутньому. А ті здобувачі вищої освіти, які у призначений час з певних причин не змогли приєднатися до зустрічі в Google Meet, записували свої короткі промови на відео, розміщували їх у своєму Google-диску й надсилали посилання на нього в Moodle. Ми, у свою чергу, розсилали ці посилання іншим учасникам освітнього процесу цієї групи для аналізу та оцінки.

Розділ самостійної роботи курсу містить питання для узагальнення матеріалу з дисципліни, теми для самостійного опрацювання та питання до заліку. В розділі «Проміжний контроль» ми розмістили тестові завдання різного типу, зокрема на множинний вибір, правильно / неправильно, коротка відповідь тощо.

Дистанційний курс з дисципліни вільного вибору «Стилістика російської мови» для студентів, які навчаються спеціальності 014.02 Середня освіта: мова і література (російська), розміщений у віртуальному освітньому середовищі Moodle за такою адресою <https://idgu.in.ua/course/view.php?id=388>. Ця дисципліна передбачає аналіз мовних засобів з погляду їх виразності, доцільності вибору та організації в мовленнєвих творах того чи іншого функціонального стилю, а також самих функціональних стилів як типізованих різновидів мови, що використовуються в певних галузях діяльності людини.

Лекційний розділ курсу містить матеріали з таких тем, як-от: «Вступ. Стилістика як лінгвістична дисципліна», «Основні поняття стилістики», «Стилістичне забарвлення мовних засобів», «Науковий стиль», «Офіційно-діловий стиль», «Публіцистичний стиль», «Розмовний стиль».

Практичні заняття зі стилістики російської мови в системі Moodle були організовані таким чином, щоб студенти якомога частіше виявляли свої творчі здібності, розвивали мовну та мовленнєву компетентності для подальшої професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти. З цією метою нами були організовані й відеозустрічі зі здобувачами вищої освіти за допомогою платформ Zoom та Google Meet.

Проміжний контроль з цієї дисципліни був проведений у вигляді тестів на множинний вибір, правильно / неправильно, коротка відповідь тощо. Як свідчать результати проведеної модульної контрольної роботи, всі студенти впоралися із завданням на достатньому рівні, тому, на наш погляд, можна говорити про ефективність застосовуваного нами підходу до навчання цієї дисципліни.

Ще один розроблений нами курс вільного вибору «Мова віртуального комунікативного середовища (Інтернет-дискурс)», що розташований на платформі Moodle за адресою <https://idgu.in.ua/course/view.php?id=387>, спрямований на формування наукового уявлення здобувачів вищої освіти про інтернет-дискурс як особливий тип дискурсу у світовому комунікативному просторі.

У лекційному розділі цієї дисципліни ми пропонували студентам спеціальності 014.02 Середня освіта: мова і література (англійська) для розгляду питання про інтернет-комунікацію і комп'ютерно-опосередкований дискурс; мовну особистість у віртуальному просторі; способи самопрезентації і мовленнєвої поведінки; поняття «граюча людина» у віртуальному просторі; інтернет-комунікацію та її взаємодію з дискурсами різних типів; інтернет-комунікацію з погляду мовної організації; ортологічний аналіз інтернет-дискурсу тощо.

Розділ «Семинарські заняття» ми намагалися якомога більше наповнити вправами творчого характеру, наприклад, ми ставили перед здобувачами вищої освіти завдання розробити проекти, створити презентації, написати есе, здійснити дослідження гендерних особливостей інтернет-дискурсу тощо.

На даний час цей курс ще не завершений, навчання продовжується.

Отже, організація вивчення таких гуманітарних дисциплін, як «Риторика», «Стилістика російської мови», «Мова віртуального комунікативного середовища (Інтернет-дискурс)» в закладі вищої освіти за допомогою платформи дистанційного навчання Moodle має свої особливості, обов'язково потребує залучення додаткових Інтернет-ресурсів з метою розвитку та вдосконалення у студентів мовленнєвої та комунікативної компетентностей.

Література:

1. Грицак Н. Р. (2017) Використання електронного навчального курсу «Антична література» під час підготовки студентів-філологів. *ScienceRise: Pedagogical Education*. №12 (20). С. 17-22.
2. Триус Ю. В. (2012) Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE: метод. пос. Черкаси. 220 с.
3. Шевченко В. Б. (2019) Використання електронної навчальної платформи MOODLE для англійськомовного тестування. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. № 67. Т. 2. С. 200-203.

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ СОВРЕМЕННОГО УЧИТЕЛЯ ФИЗКУЛЬТУРЫ

Нурзод Давранов

преподаватель

*Бухарского государственного университета
г. Бухара, Республика Узбекистан*

За годы независимости образовательная среда Узбекистана поднялась на новый уровень: внедрены современные методы обучения, разработан эффективный механизм повышения качества содержания образования. Особенно это касается общеобразовательных учреждений, где учителя имеют все необходимые условия для профессионального роста. Также в нашей стране большое значение придается формированию политических, экономических и социальных основ дальнейшего развития физической культуры как